

«Έχεις υπ' όψιν σου το Γκιακ του Δημ. Παπαμάρκου»; ρώτησε ο Τι'Ειτς. Κι επειδή δεν το είχα, την επόμενη μέρα μου το ενεχείρισε, χαρίζοντάς το. Φρόντισε, μάλιστα, να μου αναγνώσει ένα μικρό τμήμα, το οποίο αμέσως κέντρισε το ενδιαφέρον μου

Πρωτότυπο εξώφυλλο, ενδιαφέρον τίτλος, με επεξήγηση τι σημαίνει Γκιακ (*αίμα, δεσμός συγγένειας που προκύπτει από κοινή καταγωγή, συγγένεια αξ αίματος, φόνος που γίνεται για λόγους εκδίκησης, φυλή*

- όλα στα αρβανίτικα), και προφανώς στοιχείο επιτυχίας ότι η συγκεκριμένη έκδοση ήταν η ΙΑ', ενδέκατη για να το εκφράσουμε αριθμητικά.

Παρηγορητικό που μια τόσο διάφορη ιδέα, δομημένη τόσο ξεχωριστά, συγκεντρώνει την αγάπη του αναγνωστικού κοινού, σημάδι ότι πέρα από φέισμπουκ, ίνστα και τιβί υπάρχει και μια άλλου είδους ζωή. Σε μια χρονική περίοδο που η ελληνική γλώσσα διολισθαίνει σε μια πορεία εκπτώτικη, έρχεται ο Δημ. Παπαμάρκος και ζωντανεύει λέξεις, εκφράσεις, νοήματα ξεχασμένα. Κι αν οι λέξεις είναι τα υλικά, δομεί τα διηγήματά του με ανθρωπιά, με βάθος και φαντασία, φτάνοντας σε ένα πολύ συγκινητικό αποτέλεσμα.

Ο συγγραφέας στήνει το σκηνικό του στην αμέσως επόμενη χρονική περίοδο, της μικρασιατικής καταστροφής. Αυτή την μεγάλη πληγή, που έπεται ενός εθνικού διχασμού και προηγείται του πολέμου, της Κατοχής και του Εμφύλιου σπαραγμού. Πυκνή πολύ πυκνή, και περισσότερο τραυματική η πρώτη πεντηκονταετία του 20ου αιώνα, για τον τόπο.

Οι αφηγήσεις του σπαραξικάρδιες, οι πρωταγωνιστές του άνθρωποι της καθημερινότητας

που οι συνθήκες τους μετατρέπουν σε ήρωες ή σε φονιάδες, σε ανυποχώρητους μπροστά στα αξεπέραστα διλήμματα, που έρχονται απρόσκλητα. Αρωγός σε σε αυτές τις συνθήκες η φτώχεια, κάθε είδους φτώχεια, οι δεισιδαιμονίες, οι βαριές σκιές της θρησκείας και, ασφαλώς, οι αδικίες.

«Κανένας δεν θα σου ειπεί τι έκανε κείθε πέρα, αλλά, Αντώνη ξεμάθαμε να 'μαστε άνθρωποι. Καμμιά φορά βλέπω όσους γυρίσαμε απ' τη σειρά μου στο δρόμο και συλλογιέμαι όσα 'χω δει με μάτια μ' να κάνει ο καθείς και ριγάνω». (σ.17 - Ντο τ' α πρες κοτσοσιδάτε)

«Τότες ο κόσμος έβλεπε πράματα, γιατί είχε πίστη. Τώρα βλέπεις, γινήκαν όλοι διαόλοι. Σκιάξαμε και τα δαιμόνια». (σ.49 -Ταραραρούρα)

«...άντρας χωρίς μπέσα κάλλιο στο χώμα». (σ.94 - Γυάλινο μάτι)

«Συ προτού να μπλιέξεις με το οτιδήποτε να το σκεφτείς με τον ευατό σ' με το τι θες να βρωμιστείς. Γιατί καθαρός δεν είν' κανένας, μοναχά ο άπραγος». (σ. 122 - Νόκερ)

«Τότες σα να μ' ακούμπησε ο Άγιος στον ώμο έγινε μέσα μ' μπουνάτσα και γυρνάω και του λέω, για αυτό είναι το αίμα, πατέρα. Για να χύνεται. Σύρε μέσα τώρα και άσε με να καπνίσω στην ησυχία μ'». (σ.115 - Νόκερ)

Εννέα διηγήματα, με τίτλους περιέργα γοητευτικούς, εννέα περιπτώσεις όπου το ανθρώπινο στοιχείο δοκιμάζεται σε έσχατο βαθμό, όπου δικαιολογείται πλήρως, το Γκιάκ, ο εμπνευσμένος τίτλος, του βιβλίου. Μας προσφέρει, ταυτόχρονα και στοιχεία μιας σχετικά άγνωστης, στο ευρύ κοινό, πτυχή της Ιστορίας, για ότι συνέβη στην Ιωνία το χρονικό διάστημα '19 - '21

Το περιεχόμενο των διηγημάτων του, ερμηνεύεται διττά. Η μια πλευρά είναι ο θρίαμβος της βίας, του αμοραλισμού, του φόνου δίχως καμιά ενοχή, στη δύνη μα και στο περιθώριο του πόλεμου, αλλά και σε μια κοινωνία στεγνή, σκληρή και κυρίως φτωχιά.

Η άλλη πλευρά είναι ο δρόμος της εξιλέωσης της απονομής δικαιοσύνης μέσα από τη βία, όπου βέβαια υφίστανται σημαντικά ηθικά, έως αθώωσης, σημεία. Δεν παύει να είναι βαμμένη με αίμα, αλλά βρισκόμαστε σε μια εποχή, και σε ένα ένα μέρος της γης, πλούσια νοτισμένο με αίμα.

Στο τέλος ακολουθεί σημείωση με πολλές επεξηγήσεις, για την εφαρμογή του Αλβανικού Κανούν (κανόνας) στον οποίο κεντρικό ρόλο έχει η εφαρμογή του Γκιακ, καθώς και οι ομοιότητές του, με τους κανόνες που όριζαν παρόμοιες συνθήκες στις αρβανίτικες κοινωνίες της Ελλάδας.